

MUTZHAUSZ ÁGNES
SZABADIDŐ ELTÖLTÉSI SZOKÁSOK A SZEKSZÁRDI ÁLTALÁNOS
ISKOLÁSOK KÖRÉBEN

Bevezetés

A mai társadalmunk egyre inkább ülő társadalommá kezd átalakulni, sőt mondhatjuk, hogy mai társadalmunk már „ülő” társadalom. Ez abból adódik, hogy fejlett világunkban az emberek számítógép segítségével dolgaik nagy részét már el tudják intézni. Az emberek, az így felszabadult idejüket az internet és a tv előtt töltik. A legtöbb gyerek otthon ezt a példát látja és a család, mint az elsődleges szocializációs közeg ezt tanítja meg.

Nagyon kevés fiatalra jellemző, hogy szabadidejében mozgással, vagy olvasással kapcsolódna ki. A mozgáshiány következtében sok gyerek szenved különböző szervrendszeri és mozgásszervi megbetegedésben. Ezek befolyással vannak egészséges fejlődésükre.

Ezeknek a problémáknak a többsége megoldható lenne rendszeres testmozgással. Tudjuk, hogy manapság nagyon kevés gyermek tölti a szabadidejét aktív sportolással, vagy legalább kikapcsolódás szintjén mozgással.

Tisztában vagyunk azzal is, hogy egészségünk megtartása érdekében elegendő lenne napi 30 perc gyorsabb tempójú séta is.

Ahhoz, hogy a gyermek felnőttként egészségtudatos életet éljen, vagyis figyeljen oda a helyes táplálkozásra, a testmozgásra, és önkárosító életformát se gyakoroljon, szükséges már a korai gyermekkorban kialakítani, rögzíteni a megfelelő szokásokat.

Témaválasztás indoklása

A szabadidő manapság nagyon sok jelentéssel bír, minden embernek mást és mást jelent, ezért kívánom vizsgálatomat is erre a témára fókuszálni. Az elmúlt pár évben nagyon sokat változott a gyerekek szabadidőben végzett tevékenysége. Kutatásom célja volt, a 7-8. osztályos általános iskolás diákok szabadidő eltöltési szokásainak vizsgálata.

Azért választottam ezt a témát, mert ezt a tendenciát ismerve kíváncsi voltam, hogy az általános iskolás gyermekek szabadidős tevékenységekhez való hozzáállása, valamint szabadidőben végzett tevékenysége mennyiben változott meg. Amikor én jártam általános iskolába a tanulók körében a sportolás és a zeneiskola volt a legjellemzőbb szabadidős tevékenység, bár már akkoriban észrevehető volt, hogy egyre többen töltik otthon a szabadidejüket a számítógép és a tévé előtt.

Problémafelvetés

A vizsgálatom célja, a 7. és 8. osztályos általános iskolás tanulók szabadidős szokásainak felmérése. Az általam összeállított kérdőív segítségével, amiben különböző szabadidő eltöltési szokásokat tüntettem fel, próbáltam feltérképezni a diákok tevékenységeit. A vizsgálatom során olyan kérdésekre keresem a választ, amelyek a korábbi vizsgálatok szerint is egyre inkább jellemzik a magyar diákság életét. Mivel úgy találtam, hogy a diákok TV-nézési, számítógépezési, olvasási és sportolási szokásai közötti arányok megváltoztak, ezért ezeket is vizsgáltam. Továbbá vizsgálom, hogy a nemek között vannak-e különbségek az egyes tevékenységek tekintetében, ha igen milyen mértékben.

Szakirodalmi áttekintés

Az elmúlt néhány év során a gyermekek, a fiatalok életstílusában jelentős mértékű változás következett be. Mára a fiatalok életében az elsődleges feladat a tanulás lett, a tanulásra fordított évek száma jelentősen megemelkedett. Ennek tudható be, hogy a fiatalok önálló életkezdeménye kitolódott. A legtöbb fiatal még az egyetemi éveit alatt is otthon él, legalábbis a hétvégéit a szülői házában tölti. Nem dolgoznak, albérlésben vagy kollégiumban laknak,

buliznak. Sokuknak problémát jelent az életcél hiánya. Erre világít rá Murányi István kutatása.¹

Ahogy egy 2006-ban kiadott vizsgálat alapján is elmondható, manapság a fiatalok már 12-13 évesen eljárnak szórakozni, hajnalig az utcán vannak, míg ez pár évvel ezelőtt elképzelhető sem volt.² Egyre korábbi időpontra tehető az első szál cigaretta elszívása, az alkohol fogyasztása, egyre több fiatal próbál ki különböző drogokat. Ezek az egészség károsító magatartási formák sajnos a fiatalok egy részénél már nem csak a kipróbálás szintjén tartanak, hanem szenvedélybetegséggé válnak.

A mai rohanó és rohamosan változó világban egyre nagyobb teret hódítanak a gyorséttermek, gyorsételek. Ezen termékek fogyasztói legnagyobb arányban a gyerekek, fiatalok köréből kerülnek ki. Számukra könnyebb az iskolából hazafelé megvenni egy hamburgert, és egy hosszú nap után otthon elkészíteni valamilyen mirelit ételt. Manapság egyre kevesebb gyerek nő fel úgy, hogy otthon megfelelő felvilágosítást kap az egészséges táplálkozásról, az egészséges életvitelről. Ha a gyerek otthon nem látja, hogy a szülő zöldséget vagy gyümölcsöt enne, akkor ő sem fog fogyasztani.

Egészségünk érdekében nagyon fontos a megfelelő mennyiségű folyadék bevitele. A legmegfelelőbb folyadék a víz lenne, ennek ellenére nagyon kevés az olyan fiatal, aki a vizet választaná a szénsavas, cukros üdítőitalok helyett. Egyre jobban elterjed a körükben az energiatital és kávéfogyasztás. Ezeket a problémákat igazolja egy Borsod-Abaúj-Zemplén megyében végzett kutatás.³

Ahogy a gyermekek, fiatalok életmódjában, életstílusában, úgy szabadidős tevékenységeikben is láthatók változások az évek múlásával. Maga a szabadidő, mint fogalom is változott az idő előrehaladtával. A szabadidő nagyon összetett fogalom, minden ember számára mást jelent és mindenki maga dönti el, hogy mivel tölti el ezt az időt. Mindig léteztek olyan szabadidős tevékenységek, amelyek általánosan jobban jellemezték az emberek többségét. Ezek azok,

amik a világ fejlődésével változnak. Ma a fiatalok számítógépezéssel, TV nézéssel, zenehallgatással töltik szabadidejüket. Egyre inkább visszaszorul az olvasás a szabadidős tevékenységek rangsorában. Ezt mutatja Rákó Erzsébet kutatása is.⁴

A szabadidő eltöltési szokásokat számos tényező befolyásolhatja. A fiatalok szabadidős tevékenységének választására hatással lehet a családjuk társadalmi és anyagi helyzete. Befolyásoló tényező a barátok köre. Ahogy Pikó Bettina vizsgálata mutatja, a legnagyobb befolyásoló hatása természetesen az érdeklődési körnek van.⁵ Sajnos azonban nem mindenki tudja az érdeklődési körének megfelelő tevékenységet választani, mivel nagyon sok szabadidő eltöltési forma anyagi dolgokhoz kötött.

A fiatalok körében a sport megítélése is átesett bizonyos változásokon. A fiatalok körében egyre kevesebb azoknak a száma, akik a sportot választanák szabadidős tevékenységnek. A sport iránti igény rohamosan csökken. Az embereknek csak egy bizonyos kis rétege látja be, hogy a sport fontos az egészséges élet, a minőségi élet megélésében. Egyre élesebb vonal látható az aktív sportoló és az inaktív gyerekek között. A fiatalok, főként a gyerekek választására még nagy hatással van a család, mint elsődleges szocializációs közeg, valamint az a környezet, amiben a gyermek él. Erre világít rá kutatásában Hamar Pál.⁶ Manapság vagy sportol egy gyerek vagy nem. Ha nem, akkor az azt jelent, hogy még kikapcsolódás céljából sem választ magának, valamilyen mozgásos tevékenységet.

A fiatalok szabadidő eltöltési szokásainak változásában nagy szerepe van a világban zajló technikai forradalomnak. Mára a számítógép már minden háztarásban megtalálható a legkülönbözőbb elektronikai berendezések mellett. Míg az emberek régebben szívesen jártak moziba, ma már egyre kevesebben választják ezt kikapcsolódásként. A legtöbb ember otthon néz filmeket DVD-n, amit legtöbb esetben az internetről töltött le. Ma a többség és főként a fiatalok a számítógép előtt töltik minden szabadidejüket. A számítógép azonban sok mindenben meg is könnyíti az emberek életét, főleg a munkahelyeken. Ezért az iskolákban is

egyre fontosabbá válik a számítástechnika oktatása. Ahogy egy törökországi vizsgálat mutatja a számítógép, az internet a tanulásban is sokat tud segíteni, nagyon sok információ megtalálható a segítségükkel.⁷ Ennek ellenére a gyerekek, játszanak, chatelnek és a közösségi oldalak böngészésére használják a számítógépet. Ezt igazolja egy 2005-ben elvégzett kutatás eredménye is.⁸ Körükben egyre inkább szokványossá válik, hogy az iskola után fennmaradó idejüket, valamint egész hétvégéjüket a számítógép előtt töltik.

Vizsgálati anyag és módszer

A kutatásom célja, hogy feltérképezzem az általános iskolás tanulók szabadidőben végzett tevékenységeit. A kutatásomat Szekszárdon végeztem.

A felmérés a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar Gyakorló Általános Iskola diákjai körében készült. Leíró jellegű, keresztmetszeti, kvantitatív kutatást végeztem. A mintavételezés az iskola 7. és 8. osztályos tanulói körében történt.

130 db kérdőív kiosztására került sor. A diákok a kérdőívet névtelenül töltötték ki. A kiosztott kérdőívek közül 121 db érkezett vissza a tanulóktól.

A mintavétel 2011. november és december között zajlott.

A kutatás eszközeként egy 30 kérdésből álló kérdőívet tölttettem ki a tanulókkal. A kérdőívben szociodemográfiai, életmódhoz kapcsolódó, iskolához kötött tevékenységeket vizsgáló, szabadidővel kapcsolatos és a sportolási szokásokat felmérő kérdések szerepeltek.

A kutatásom elemzéséhez Microsoft Excel Office 2003-as programot használtam. T-próba és khi-négyzet segítségével vizsgáltam a hipotéziseimet. A vizsgálat során végeztem a két statisztikai próba mellett átlag, módus, medián és százalékszámítást is. Szignifikancia szintet a 95% megbízhatóság mellett végeztük.

Eredmények bemutatása

A kérdőívem első felében szociodemográfiai változókat vizsgáltam. A válaszadók 49,6%-a hetedik, 50,4%-a nyolcadik osztályos tanuló volt. A kérdőívet 41%-ban fiúk és 59%-ban lányok töltötték ki, az iskola nemek szerinti arányát jól mintázza. A kutatásban résztvevő személyek átlagéletkora 13,4 év volt. A tanulók 64% nagyvárosban, 2% városban és 35%-a falun él.

A szociodemográfiai adatok felvétele után, iskolával, iskolai tevékenységekkel kapcsolatos kérdéseket tettem fel a tanulóknak. Arra voltam kíváncsi, hogy a diákok részt vesznek-e az iskolai tevékenységeken, valamint, hogy vannak-e iskolán kívüli elfoglaltságaik is.

A diákok 59,5%-a nem vesz részt semmilyen tanórán kívüli iskolai tevékenységen, 40,5%-a részt vesz. A fiúk nagyobb arányban látogatják ezeket az iskolai programokat, mint a lányok, de jelentősebb különbség nincs a két nem között.

A legtöbben (25,6%) szakkörön vesznek részt. Iskolai sportcsapathoz a tanulók 11,6%-a tartozik. Ezek a sportcsapatok a fiúk körében jelentősen kedveltebbek, mint a lányok körében. A fiúk 20%-a, míg a lányoknak csak 5,6%-a látogatja az iskolai sportcsapatokat. A legnépszerűtlenebb tanórán kívüli iskolai tevékenység a nyelvóra. A válaszadók összesen 9,1%-a jár az iskolába külön nyelvórára (1.ábra). A válaszadók 17,4%-ának a tanórákon kívüli iskolai tevékenységen való részvétel hetente két alkalommal, 13,2%-ának, pedig egy alkalommal jelent szabadidős aktivitást.

A megkérdezettek 63,6%-a iskolán kívüli tevékenységeken vesz részt. Itt azonban megfordul a fiúk és a lányok aránya. Ezen tevékenységek iránt a lányok érdeklődőbbek, mint a fiúk (2.ábra). A fiúk 58%-ának, míg a lányok 67,7%-ának van valamilyen iskolán kívüli elfoglaltsága

A legnépszerűbb a diákok körében a sportegyesület. A vizsgálatban résztvevő személyek

29,6%-a tagja valamilyen egyesületnek. A nyelvórákat a diákok iskolán kívül nagyobb arányban veszik igényben, mint iskolán belül. A zeneiskola népszerűsége egyre jobban csökken a diákok körében, a tanulók 7,4%-a jár zeneiskolába.

A válaszadók 24,8%-a jelölte be azt, hogy egyéb tevékenységeken vesz részt. A fiúk körében a konditerem, foci, míg a lányok körében a tánc és a művészeti foglalkozások a népszerűek. Ezek a tevékenységek a diákok 22,3%-nak jelentenek heti két alkalommal, és 14,9%-nak heti egy alkalommal elfoglaltságot.

Kérdőívem harmadik témája a szabadidő eltöltési szokások. Ezekben a kérdéskörökben, azt mértem fel, hogy a vizsgálatban résztvevő személyeknek mennyi szabadidejük van, és ezt milyen tevékenységekkel töltik el.

A szabadidős tevékenységekkel foglalkozó kérdéskörök adatait vizsgálva azt az eredményt kaptam, hogy a válaszadóknak átlagosan egy hétköznap 3 óra szabadidejük van.

Az adatokat kielemezve azt az eredményt kaptam, hogy a 7. és 8. osztályos tanulók körében a legnépszerűbb szabadidős tevékenységek közé a számítógép/internet (84,3%), a TV- nézés (72,7%) és a sport (51,2%) tartozik, ezeket követi az olvasás (37,2%), a bulizás (25,6%), az egyéb tevékenységek (24,8%) és végül a színházba/moziba járás (9,9%).

Külön vizsgáltam a tanulók olvasási, TV- nézési és számítógép használati szokásait. A vizsgálatban résztvevő személyek válaszaiból származó adatokat felmérve az az eredmény született, hogy a diákok 31,4%- a egyáltalán nem, 68,6%-a, pedig szokott olvasni.

Vizsgálatom kezdetén azt feltételeztem, hogy a több lány olvas szabadidejében, mint fiú. Ez be is igazolódott. A t-próba során a p értéke kisebb lett, mint 0,05 ($p=0,003$). (3.ábra).

A diákok TV-nézési szokásainak kutatása során, vizsgáltam, hogy mennyi időt töltenek tévénézéssel hét közben és mennyit hétvégén. Az eredmények alapján elmondható, hogy a diákok hét közben átlagosan 108 percet töltenek tévénézéssel, míg hétvégenként átlagosan 168 percet. Úgy gondoltam, hogy a 7. és 8. osztályos fiúk több időt töltenek tévénézéssel,

mint a lányok. Ez azonban nem nyert valóság alapot. A p nagyobb volt, mint 0,05 (hét közben: $p=0,1$; hétvégén: $p=0,8$).

Vizsgálatom során a számítógép használati szokások feltérképezésénél, hasonló módon jártam el, mint a TV-nézési viselkedések vizsgálatánál. Megnéztem, hogy a diákok mennyi időt töltenek hét közben és hétvégén számítógépezéssel. Arra jutottam, hogy a tanulók hét közben átlagosan 130 percet, míg hétvégenként 181 percet fordítanak szabadidejükből a számítógépezésre.

Feltételeztem, hogy a 7. és 8. osztályos lányok szabadidejükben több időt töltenek tévé nézéssel, mint számítógépezéssel. Azt az eredményt kaptam, hogy nincs szignifikáns különbség a tévé nézés és a számítógépezés között (a p érték nagyobb lett, mint 0,05; hét közben: $p=0,1$ és hétvégén: $p=0,3$).

Úgy gondoltam viszont, hogy, amikor a lányok számítógépeznek, többet interneteznek, mint a fiúk. Ez a feltevésem be is igazolódott, a p érték 0,05-nél kevesebb, $p=0,007$ lett (4.ábra).

A kérdőívem utolsó részében a tanulók sportolási szokásait vizsgáltam. Arra voltam kíváncsi, hogy a diákok mennyit sportolnak szabadidejükben, és ezt milyen keretek között űzik. A megkérdezettek 62,8%-a sportol rendszeresen. A nemek között láthatók különbségek, a fiúk nagyobb arányban sportolnak, mint a lányok.

Érdekelt, hogy az inaktív diákok miért nem sportolnak. A legtöbb tanuló azt a választ adta, hogy azért nem sportol, mert nincs rá ideje. Azok a tanulók, akik sportolnak, a legtöbben valamilyen sportegyesület tagjai (33,9%), 9,9%-uk, pedig iskolai sportcsapat keretein belül sportol. A nemek tekintetében az egyesületben való sportolást figyelembe véve nincs különbség. A fiúk 34%-a, míg a lányok 33,8%-a tagja sportegyesületnek. Az iskolai sportcsapatban való sportolást figyelembe véve már látható a nemek között különbség. A fiúk körében, ez népszerűbb.

A sportolás idejére irányuló kérdéseket kielemezve az az eredmény született, hogy a válaszadók közül azok vannak a legtöbben, akik hetente három órát sportolnak. A vizsgálatban résztvevő személyek válasza alapján arra a megállapításra jutottam, hogy a legtöbb tanuló számára a sport hetente két alkalommal jelent elfoglaltságot.

Feltételeztem, hogy a fiúk több időt szánnak a sportnak szabadidejükben, mint a lányok. Megvizsgálva a nemek sportolási szokásait, arra jutottam, hogy feltevésem igaz volt. A p értéke kisebb lett, mint 0,05 ($p=0,0002$) (5.ábra).

Megbeszélés

Kutatásom során az általános iskolások (7. és 8. osztály) szabadidő eltöltési szokásait vizsgáltam. Kíváncsi voltam arra, hogy milyen tevékenységekkel töltik a diákok a szabadidejüket, főként az érdekelt, hányan sportolnak a kötelező feladatok elvégzésén felül maradt idejükben. Vizsgálatom során arra a megállapításra jutottam, hogy a diákok körében a legkedveltebb szabadidős tevékenységek a számítógépezés, TV-nézés, sportolás és az olvasás. A 7. és 8. osztályosok átlagosan 3 óra szabadidővel rendelkeznek egy nap. A 121 vizsgált személy közül 102 fő szokott szabadidejében számítógépezni, 88 fő tölt el időt a TV-nézéssel, 83 fő vesz a kezébe könyvet és mindössze csak 76 fő jár sportolni. Az adatokat megfigyelve látható, hogy vannak olyan diákok, akik ezek közül többet is igénybe szoktak venni a kikapcsolódás céljából. Egyre nagyobb problémát jelent, hogy a gyerekek nagy átlagban, majdnem annyi időt töltenek TV-nézéssel és számítógépezéssel, amennyi szabadidejük összesen van. A vizsgálatban résztvevő személyek átlagosan több mint 1,5 órát töltenek TV-nézéssel és több mint 2 órát számítógépezéssel a 3 óra szabadidejükből. A lányok nagyobb arányban néznek TV-t és olvasnak, a fiúk többet számítógépeznek és sportolnak. A tanulók több mint fele szokott szabadidejében olvasni. Az olvasás gyakorisága viszont azt mutatja,

hogy ez a tevékenység nem tartozik a diákok napi szabadidős elfoglaltsága közé. A diákok több mint fele rendszeresen sportol, ami jó aránynak tekinthető a Szekszárd és környéke adta sportolási lehetőségek viszonyában.

Kutatásom egy útmutató az iskolák és a szülők számára, ami azt jelzi, hogy olyan szabadidős programokat kellene a diákok számára biztosítani, ami eltereli a számítógép és a TV iránti a túlzott figyelmüket. A szülőknek oda kellene figyelniük arra, hogy gyermekük több időt töltsön barátaival társaságában hasznos tevékenységgel, mint otthon üléssel.

Összefoglalás

Vizsgálatom célja volt a szekszárdi általános iskolások (7. és 8. osztály) szabadidő eltöltési szokásainak feltérképezése.

Kutatásomat Szekszárdon a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar Általános iskolájában végeztem. 2011 őszén 130 darab kérdőívet osztottam ki, amelyből 121-et kaptam vissza. A kérdőív 30 kérdésből állt. A kapott adatokat Microsoft Excel Office 2003-as program segítségével elemeztem. Statisztikai elemzésként t-próbát és khi-négyzetet alkalmaztam.

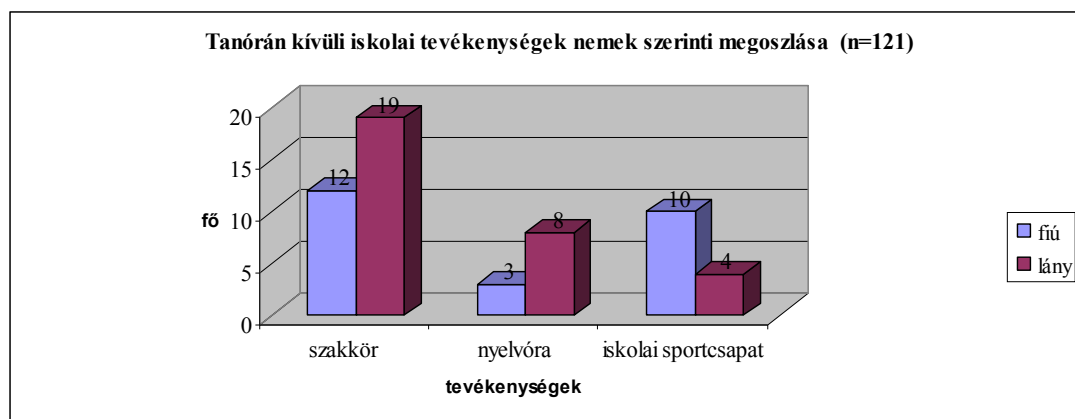
Vizsgálatom során arra a megállapításra jutottam, hogy többségben vannak azok, akik nem vesznek részt tanórán kívüli iskolai tevékenységben, és több diáknak van iskolán kívüli elfoglaltsága. A diákok körében a legkedveltebb szabadidős tevékenységek a számítógépezés, TV-nézés, sportolás és az olvasás. A tanulóknak átlagosan 3 óra szabadidejük van egy hétköznap. A lányok nagyobb arányban néznek TV-t és olvasnak szabadidejükben, a fiúk inkább számítógépeznek és sportolnak. A rendszeresen sportoló 76 diákból 41 fő valamilyen sportegyesület tagja, 12 fő, pedig az iskolai sportcsapatban végez fizikai aktivitást.

Érdekelt, hogy a nemek tekintetében a fiúk vagy a lányok töltenek-e több időt olvasással, számítógépezés közben internetezéssel. Mindkét esetben arra jutottam, hogy a lányok több időt töltenek olvasással, és számomra meglepő módon internetezéssel is, mint a fiúk.

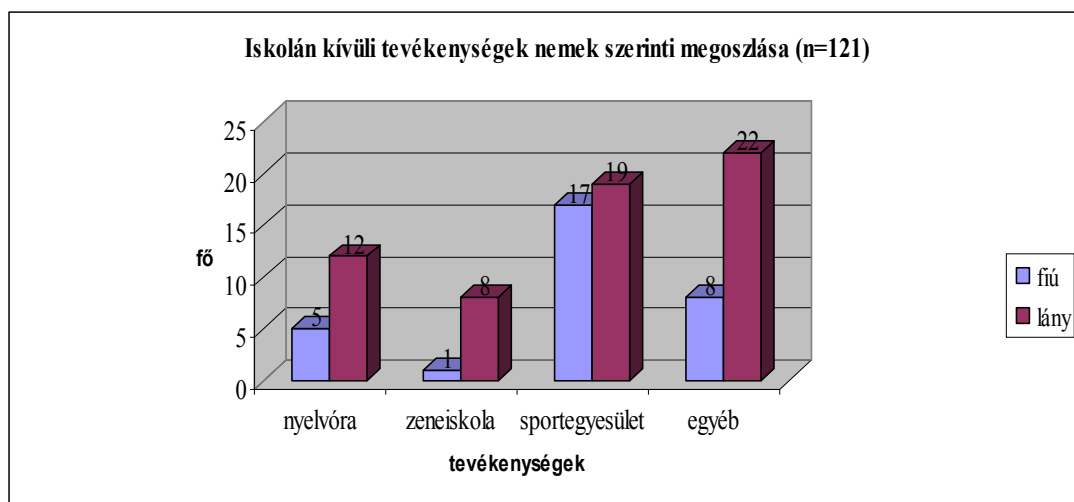
Kerestem továbbá arra a kérdésre is a választ, hogy a fiúk több időt töltenek-e TV-nézéssel, és többet sportolnak-e, mint a lányok. Azt a választ kaptam, hogy nincs különbség a nemek tekintetében a TV-nézésre fordított idő között, azonban a fiúk több időt töltenek sportolással, mint a lányok.

Ezek alapján elmondható, hogy olyan szabadidős programokat kellene biztosítani a fiatalok számára, ami elvonja a figyelmüket a TV és a számítógép felől, és több mozgáslehetőséget nyújt a számukra. Fontos lenne olyan programokat, felhívó jellegű akció napokat szervezni, ahol meggyőző módon lehetne befolyásolni, indirekt módon terelni az életstílusukat.

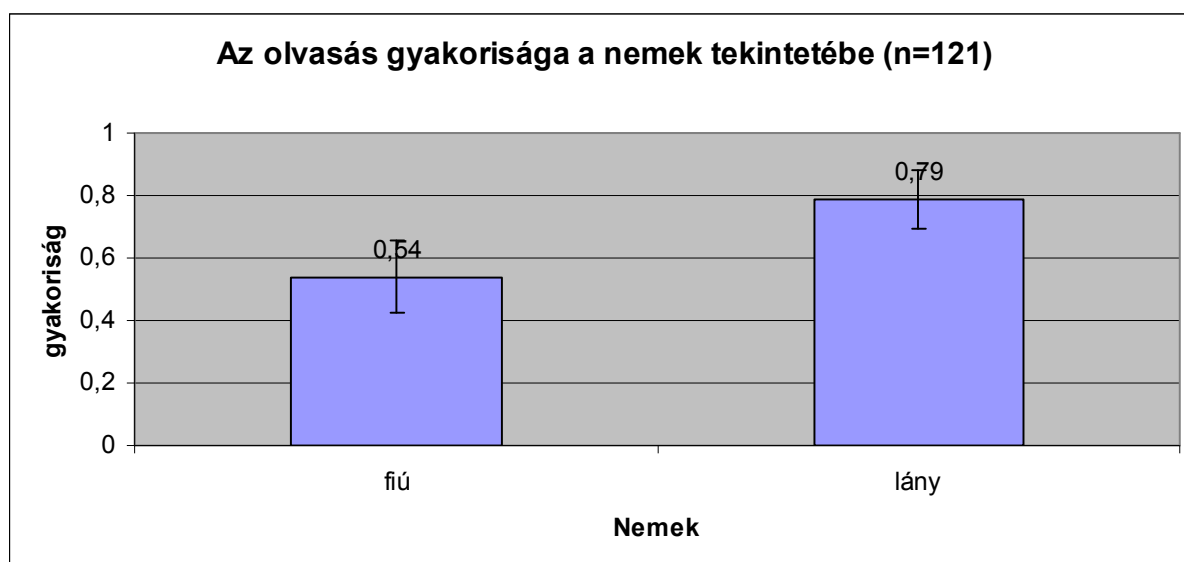
Melléklet

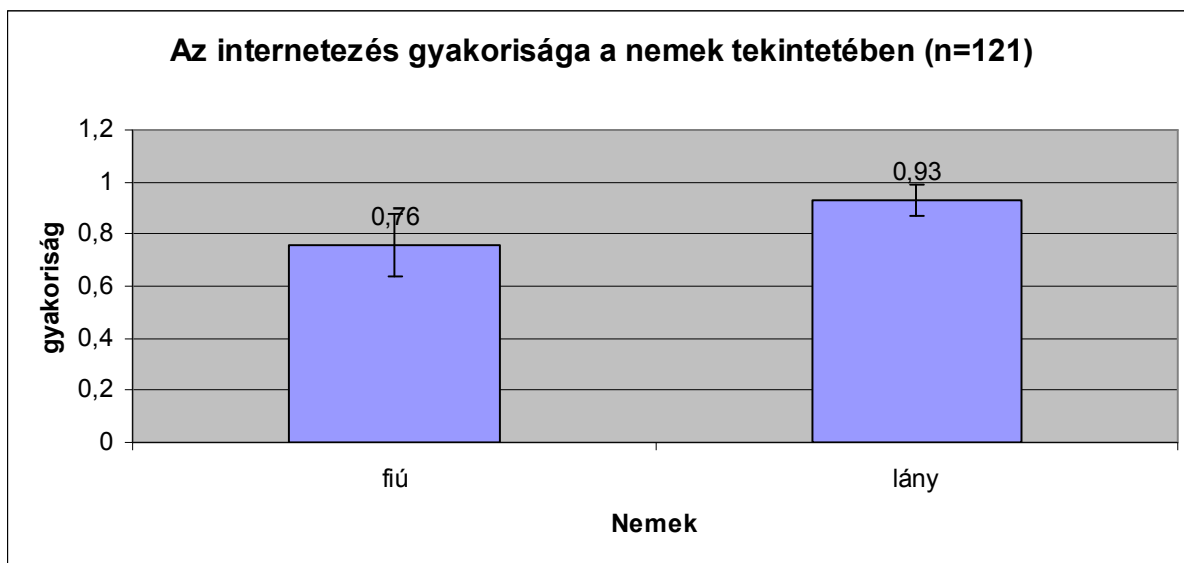
1. ábra Tanórán kívüli iskolai tevékenységek nemek szerinti megoszlása

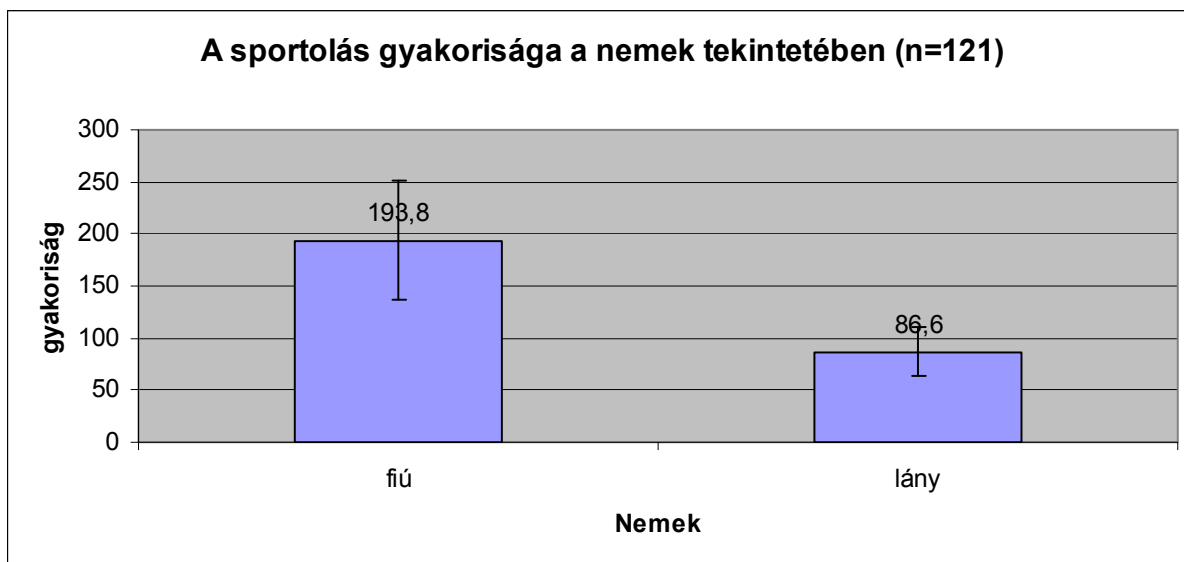
2. ábra Iskolán kívüli tevékenységek nemek szerinti megoszlása

3. ábra Az olvasás gyakorisága a nemek tekintetében

4. ábra Az internetezés gyakorisága a nemek tekintetében

5. ábra A sportolás gyakorisága a nemek tekintetében

¹ Murányi István (2010) Egyetemisták szabadidős tevékenysége és mentális státusa, *Educatio*, 2. szám, 203- 213.

² Keresztes Noémi- Pluhár F. Zsuzsanna- Pikó Bettina (2006) A fiatalok életmódja és egészsége lakhelyük tükrében, *Új Pedagógiai szemle*, 56. évfolyam, 6. szám, 36- 47.

³ Bekéné Zelencz Katalin- Kovácsné File Zsuzsa (2008) 14- 16 éves diákok táplálkozási szokásai, *Új Pedagógiai szemle*, 58. évfolyam, 8- 9. szám, 174- 179.

⁴ Rákó Erzsébet (2010) A szabadidő eltöltésének lehetőségei a gyermekvédelmi intézményekben, *Iskolakultúra*, 20. évfolyam, 9. szám, 43- 52.

⁵ Pikó Bettina (2005) Középiskolás fiatalok szabadidő-struktúrája, értékattitűdjei és egészségmagatartása, *Szociológiai szemle*, 2. szám, 88-89.

⁶ Hamar Pál (2005) A rendszeres testedzés helye és szerepe a serdülőkorú lányok életvitelében, *Új Pedagógiai szemle*, 55. évfolyam, 10. szám, 68-75.

⁷ Nazan Özenç Uçak, Associate Professor; 2007; Internet Use Habits of Students of the Department of Information Management, Hacettepe University, Ankara; *The Journal of Academic Librarianship*; 33. ; 6.; 697-707.

⁸ Sós Mária (2005) 10- 14 éves diákok számítógép- használati szokásainak vizsgálata, *Új Pedagógiai szemle*, 55. évfolyam, 11. szám, 88- 99.